

Εισαγωγή του βιβλίου

“nous ne serons plus patients”

Κάθε χρόνο ακούμε το ίδιο ποίημα: θα επιβιώσει το δημόσιο νοσοκομείο;

Όλο και λιγότεροι εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας, όλο και περισσότερες περικοπές στις υπηρεσίες υγείας. Η περίθαλψη για όλους γίνεται πιο επισφαλής και ταυτόχρονα πιο ακριβή. Ενώ οι αγώνες στον τομέα της υγείας δεν σταμάτησαν ποτέ πραγματικά, ιδίως τα τελευταία χρόνια, δεν κατάφεραν ωστόσο να αποτρέψουν την επιβαλλόμενη πορεία προς την ιδιωτικοποίηση του τομέα. Αυτή ακριβώς η εμπορευματοποίηση του νοσοκομείου είναι που οδηγεί στην εξόντωση του υγειονομικού συστήματος καθιστώντας μας ανήμπορους και απειλώντας τη δυνατότητα πρόσβασής μας σε αποτελεσματική φροντίδα. Παρόλο που αυτό αφορά τους πάντες, το κίνημα γύρω από αυτά τα ζητήματα παραμένει εγκλωβισμένο στην συντηρητική λογική, στην ίδια του την εξάντληση και στον παρωχημένο ορίζοντα του κράτους πρόνοιας. Για να νιώσουν οι εξουσιαστές ότι απειλούνται χρειάζεται η παρουσία μιας άλλης δύναμης, μιας δύναμης που δεν έχει ακόμη ενσωματωθεί και που μπορεί να αντιπαρατεθεί τόσο με υλικούς όσο και με ηθικούς όρους.

Η πολιτική γύρω από την υγεία δεν ήταν ποτέ ουδέτερη και υπάρχουν πολυάριθμες μορφές αντίστασης, παρά την κληρονομιά βαθιά αντιδραστικών νοοτροπιών, όπως η επαγγελματική αυτοθυσία του νοσηλευτικού προσωπικού ή η τάση να αναθέτονται οι αγώνες των νοσοκομείων σε αυτούς που εργάζονται εκεί. Παρά ταύτα, τι κληροδοτούμε ως μορφές αντιπαράθεσης στην καρδιά του νοσοκομείου, από τη στιγμή που εργαζόμαστε εκεί ή λαμβάνουμε περίθαλψη; Απεργίες, καταλήψεις, διαδηλώσεις, άμεσες δράσεις, ακηδεμόνευτες πρακτικές...

Με αυτό το βιβλίο μοιραζόμαστε κάποιες αφηγήσεις από τη Γαλλία, από διάφορα άλλα μέρη και σε διαφορετικές εποχές -αυτές τις αφηγήσεις που καταφέραμε να βρούμε, προκειμένου να αντλήσουμε έμπνευση για το συλλογικό φαντασιακό που αφορά την περίθαλψη.

Η ενασχόληση με τους αγώνες για την αποεμπορευματοποίηση του συστήματος υγείας θέτει ένα σωρό ερωτήματα. Και πρώτα απ' όλα, δεν πρόκειται για την απαίτηση μιας απλής επιστροφής στο κεντρικό μοντέλο της μεταπολεμικής εποχής.

Πιστεύουμε ότι δεν είναι ούτε δυνατό ούτε επιθυμητό να βασιστούμε στο κράτος όσον αφορά στην κοινωνική προστασία, δεδομένων των έκδηλων νεοφιλελεύθερων συμφερόντων του ίδιου του κράτους. Γινόμαστε μάρτυρες κάθε φθινόπωρο του διαρκούς διαμελισμού του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης από την κυβερνητική επιβολή-μέσω και της χρήσης του άρθρου 49.3 - και βλέπουμε τους τόπους όπου συντελείται η περίθαλψη ως αντικατοπτρισμούς των επιβαρυντικών συνεπειών που επιβάλλει η συνεχής (και πολύπλευρη υποτίμηση) στα ίδια μας τα σώματα. Όσο περισσότερο οι εργαζόμενοι στη φροντίδα προειδοποιούν για τις συνθήκες εργασίας και για το πώς αυτό επηρεάζει τους πάντες, τόσο περισσότερο επιβεβαιώνεται το οικονομικό δόγμα.

Παρόλο που, ιστορικά μιλώντας, ο ανθρωπισμός τείνει να είναι η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος του δυτικού ιμπεριαλισμού -και παρόλο που ο ανθρωπισμός είναι μία φιλοδοξία που διατρέχει και εμάς τους ίδιους- ως ιδανικό, ο ανθρωπισμός συχνά συγκαλύπτει τις συγκρούσεις και τις αναλύσεις που απαιτούνται για να στοχεύσουμε εκείνους που επωφελούνται από τις σφαγές και την επισφάλεια. Όπως είπε η Simone Weil, ο πασιφισμός έχει νόημα μόνο αν είναι αποτελεσματικός, και όπως ο ανθρωπισμός, δεν κάνει τίποτα άλλο από το να βάζει ένα χαμόγελο στο πρόσωπο εκείνων που μας πολεμούν. Πρέπει να επανεξετάσουμε, αφενός, τη στρατηγική ενάντια στην τρέχουσα διαχείριση του τομέα της υγείας και, αφετέρου, την υπεράσπιση της πρόσβασης στην περίθαλψη, χωρίς να στηριζόμαστε σε εκείνους που είναι επίσης σαφώς υπεύθυνοι για την καταστροφή της. Επομένως, η πρόκληση να επανεξετάσουμε τις σχέσεις μας, μέσα σε αυτούς τους χώρους περίθαλψης, έχει πολλαπλές πτυχές. Από τη μία πλευρά, πρέπει να απαντήσουμε στη νεοφιλελεύθερη επίθεση μπλοκάροντας τις οικονομικές ροές του τομέα. Από την άλλη πλευρά, πρέπει να διατηρήσουμε τη μέριμνά μας για την ηθική φροντίδα ως μέρος μιας καθημερινής πρακτικής, αντί να το απαιτούμε από μια διοίκηση που έχει αφαιρέσει το ενδιαφέρον για τη φροντίδα από την κερδοσκοπική της προοπτική. Αν θέλουμε να αντιταχθούμε σε μια τέτοια προοπτική για την υγεία, πρέπει, τουλάχιστον, να διατυπώσουμε τις δικές μας αντιφάσεις, κάτι που παραμένει ταμπού στη σκηνή των ακτιβιστών και των πολιτικών αγωνιστών. Διότι το σύστημα υγείας είναι ένα στοιχείο των κοινωνικών δυνάμεων που μας εκβιάζουν και μας δεσμεύουν σε ένα σύστημα παραγωγής, είτε αυτό είναι καπιταλιστικό είτε σοσιαλιστικό. Αποτελεί μια εγγύηση βολέματος που μας δίνει σε ένα σύστημα στο οποίο αναθέτουμε τη λήψη όλων των αποφάσεων και τη φροντίδα σε άλλους, κάτι στο οποίο έχουμε συνηθίσει. Η πλειονότητα των ανθρώπων δεν ενδιαφέρεται για το αν το πλησιέστερο κέντρο πρώτων βοηθειών έχει κλείσει ή όχι, μέχρι να το χρειαστεί. Αυτός είναι ίσως ένας από τους λόγους για τους οποίους μοιάζει να σβήνει η μνήμη από μια διαδήλωση των εργαζομένων στον τομέα της υγείας, η οποία έδωσε το έναυσμα για τη δημιουργία ενός μαύρου μπλοκ που ήταν έτοιμο να αντιταχθεί στη τρέχουσα, προγραμματισμένη και εξαιρετικά βίαιη υποβάθμιση του συστήματος υγείας.

Ενώ γράφουμε αυτά τα λόγια, η πόλη Carhaix [2] ενώνεται, χρησιμοποιώντας καταπέλτες και οδοφράγματα, για να υπερασπιστεί το μαιευτήριο και τη διαθεσιμότητα των πρώτων βοηθειών τη νύχτα.

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, χιλιάδες άνθρωποι αγωνίστηκαν για να διασφαλίσουν ότι το νοσοκομείο Carhaix (Finistère) θα διατηρήσει όλες τις υπηρεσίες του. Ειδικότερα, το μαιευτήριο, το οποίο είναι τόσο σημαντικό γι' αυτούς. Κλειστό για τρεις εβδομάδες το 2008, το μαιευτήριο και η χειρουργική μονάδα επαναλειτούργησαν τελικά μετά από μεγάλης κλίμακας διαμαρτυρία. Καταλήψεις, αποκλεισμοί δρόμων και σιδηροδρόμων, καύση ελαστικών, πετροπόλεμος μπροστά στα δακρυγόνα και τις χειροβομβίδες, πικνίκ, χορός... Έντονες αντιπαραθέσεις με τις δυνάμεις του νόμου και της τάξης αναμειγνύονται με πιο ανάλαφρες στιγμές. Για άλλη μια φορά φέτος, το 2023, η απειλή του κλεισίματος αίρεται χάρη στην αποφασιστική επιστροφή των κατοίκων της περιοχής.

Ορισμένες πτυχές και ερωτήματα παραμένουν αφηρημένα και άλυτα σε αυτό το σημείο, αλλά η προσπάθεια να σκεφτούμε τα πράγματα προσεκτικά μπορεί να μας επιτρέψει να αποφύγουμε ορισμένα αδιέξοδα στο δρόμο μας. Πώς μπορούμε να επανοικειοποιηθούμε μια επιστήμη της υγείας που έχει οικοδομηθεί πάνω στην ιουδαιοχριστιανική φιλανθρωπία, στις εμπειρίες των πολέμων και στην όλη εξημέρωση μιας αντίληψης για την υγεία, βασισμένης σε μια κοινωνία που θέτει την εργασία στο επίκεντρό της; Πώς θα μας επέτρεπε αυτό να αντιμετωπίσουμε τον φόβο μας για τον θάνατο και, γενικότερα, την ευαλωτότητα του σώματός μας; Διότι Η επανεξέταση της σχέσης μας με την υγεία μας προσφέρει μια βάση να οραματιστούμε μια πραγματική ανατροπή και μεταμόρφωση των ανθρώπινων σχέσεων γενικά και τη δυνατότητα μιας αυτονομίας όσον αφορά τη μοναδική σχέση με το σώμα μας. Με άλλα λόγια, μας επιτρέπει να αμφισβητήσουμε με θεμελιώδεις όρους ένα σύστημα αναπαραγωγής που επικεντρώνεται στο να θέτει το σώμα μας στην υπηρεσία της εργασίας. Οι προσπάθειες να ξεπεραστεί η κρατική διαχείριση όταν πρόκειται για ουσιώδη ζητήματα όπως η τροφή, η στέγαση ή η εκπαίδευση, έχουν, αν υπάρχουν καθόλου, πολυάριθμα θεωρητικούς και πρακτικά όρια και περιορισμούς.

Παρομοίως και στις πρωτοβουλίες των κοινοτικών δομών υγείας, αυτές οι προσπάθειες για τη δημιουργία εναλλακτικών λύσεων, βρίσκονται συχνά ανάμεσα σε συμπληγάδες, από τη μια πλευρά θέλουν να ανεξαρτητοποιηθούν από τις καπιταλιστικές δυνάμεις και, από την άλλη, χρειάζεται να πιέσουν τον δημόσιο τομέα υγείας να βελτιώσει την πρόσβαση στην περίθαλψη. Τα πράγματα που εφευρίσκονται σε αυτές τις συλλογικές διαδικασίες συχνά αφομοιώνονται από και γίνονται γόνιμο έδαφος για μελλοντικές θεσμικές δομές. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο πρέπει να επαναπροσδιορίσουμε αυτό που αποκαλούμε «δημόσιο», και να το αποσυνδέσουμε από την έννοια του κράτους. Οι προϋπολογισμοί για το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που αναδιαμορφώνονται κάθε χρόνο δείχνουν καλά πώς η αλληλεγγύη πρέπει να επανεξεταστεί έξω από το παλιό και διαλυμένο πλαίσιο της συνδικαλιστικής και υπουργικής εκπροσώπησης.

Το νοσοκομείο είναι τόπος περίθαλψης, εξορίας και αρρώστιας, αλλά ιστορικά είναι και ο τόπος όπου καταγράφεται ο πληθυσμός της πόλης προς το συμφέρον ενός κράτους που επιτηρεί. Πώς μπορούμε να φροντίσουμε το νοσοκομείο, απελευθερώνοντάς το ταυτόχρονα από τις κεντρικές εξουσίες, αντικείμενο των οποίων έχει γίνει; Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η υπερτεχνολογική ανάπτυξη της ιατρικής έχει ξεπεράσει κάθε όριο ασφαλείας. Μια άβυσσος έχει ανοίξει ανάμεσα στην πρόσβαση στην καθημερινή περίθαλψη και στην πραγματική αγορά των νοσοκομειακών μηχανημάτων. Σε αυτή την αγορά έχουν γίνει τεράστιες επενδύσεις από τη δεκαετία του 1990, μέσω της διοίκησης, των υπεργολάβων και της ψηφιοποίησης, που δεν είναι παρά όψεις της ίδιας λογικής της νεοφιλελεύθερης ιδιωτικοποίησης. Το ζήτημα της υγείας και της επανοικειοποίησής της έχει καταστεί κεντρικό.

Πώς μπορούμε να επανοικειοποιηθούμε τις διάφορες προόδους που έχουν επιτευχθεί από την έρευνα και τους αποικιακούς πόρους; Η ανάπτυξη των νοσοκομείων και οι συνακόλουθες επενδύσεις βασίζονται σε τεχνολογίες αιχμής που δεν θα μπορούσαν να υπάρξουν έξω από ένα καπιταλιστικό πλαίσιο. Από τη μία πλευρά, η τηλεϊατρική απλώς καμουφλάρει την έλλειψη, αν όχι την απουσία, της δια ζώσης φροντίδας, από την άλλη οι ιατρικές και χειρουργικές ειδικότητες προσφέρουν ορίζοντες θεραπείας σε υπέρογκες τιμές που εκμεταλλεύονται την ατομική ευαλωτότητα του κάθε ανθρώπου. Ποιος θα μπορούσε να αρνηθεί τον εκβιασμό που μας θυμίζει καθημερινά το ισχύον σύστημα εκμετάλλευσης;

Στοχεύουμε σε μια βούληση για δωρεάν και προσβάσιμη περίθαλψη, την οποία οι άνθρωποι τους οποίους αφορά μπορούν να χρησιμοποιούν ανάλογα με τις ανάγκες τους. Οι αστερισμοί που μας καθοδηγούν σε αυτό το τοπίο καταστροφής αποτελούνται από τις μαρτυρίες και τις ιστορίες των αγώνων και της αντίστασης που έχουμε επιλέξει να μοιραστούμε, προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα περί τίνος πρόκειται και πώς μπορούμε να συνεχίσουμε αυτή την αντίσταση.

Prozac, Σερτραλίνη και Podalire.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 11/10 στις 20:00

στο
ΠΡΕΣΒΥΤΕΙΟ Αυτοοργανωμένος χώρος αλληλεγγύης και ρήξης
Έβρου 27, Κερμασίνη (100μ. από την πλατεία Λαού)